

Nota
Stabroek – Abtsdreef
Fase 2

Diego Gyesbreghs

Bornem
2020

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Diego Gyesbreghs

Identificatie van de bekrachtigde archeologienota die het uitgestelde vooronderzoek als maatregel
bevatte: 9458

All-Archeo bvba
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2020/12.807/96

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van
de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten proefsleuvenonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	6
2.3	Onderzoeksopdracht	7
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.3.2	Beschrijving geplande werken.....	7
2.3.3	Werkwijze en strategie.....	11
2.4	Assessmentrapport	14
2.4.1	Methoden, technieken en criteria bij het assessment.....	14
2.4.2	Assessment van de vondsten	14
2.4.3	Assessment van stalen	14
2.4.4	Conservatie assessment	14
2.4.5	Assessment van de landschappelijke ligging.....	14
2.4.6	Assessment van sporen	19
2.4.7	Assessment van het onderzochte gebied.....	27
2.4.8	Interpretatie, beschrijving van de potentiële kennis, waardering en afweging noodzaak verder onderzoek	29
3	Samenvatting.....	31
4	Bibliografie	32
4.1	Publicaties	32
4.2	Websites	32
5	Bijlagen	33
5.1	Archeologische periodes	33
5.2	Plannenlijst	33
5.3	Fotolijst.....	33
5.4	Tekeningenlijst	34
5.5	Dagrapporten	34
5.5.1	Dagrapporten proefsleuvenonderzoek: projectcode 2020H26	34
5.6	Sporenlijst.....	35

1 Inleiding

Deze nota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.² Het onderzoek volgt op een archeologienota waaruit de noodzaak van bijkomend archeologisch vooronderzoek bleek.³

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

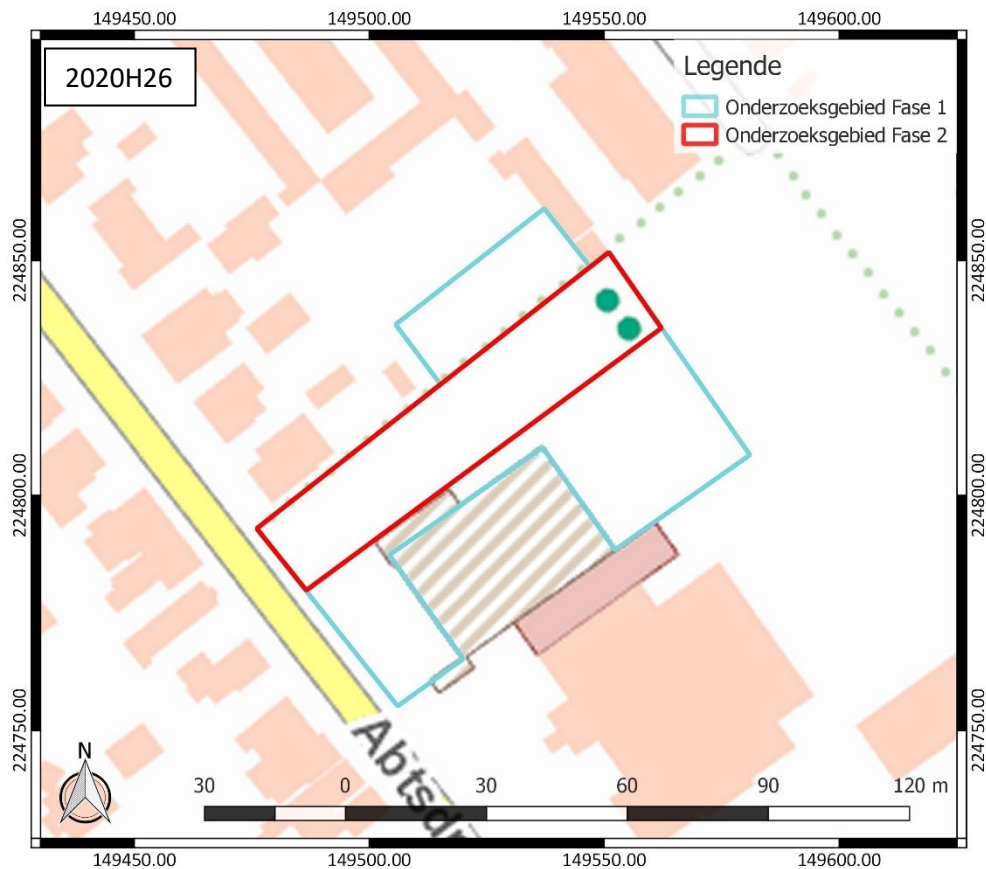
² <https://geo.onroenderfgoed.be>

³ Bruggeman/Ferket 2018

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van fase 1 in het blauw en fase 2 in het rood, weergegeven op het GRB (www.goepunt.be)

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 1707 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van fase 1 in het blauw en fase 2 in het rood, weergegeven op het GRB (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 12/08/2020 – 14/08/2020

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: proefsleuvenonderzoek, nieuwe tijd, nieuwste tijd.

Verstoorde zones: er zijn geen reeds gekende verstoorde zones.

2.2 Archeologische voorkennis

Een bureauonderzoek (projectcode 2018F55), een landschappelijk bodemonderzoek (projectcode 2019F260), een verkennend archeologisch booronderzoek (projectcode 2020A1) en een eerste fase van het proefsleuvenonderzoek (projectcode 2019A163) werden reeds uitgevoerd. Het bureauonderzoek toont slechts in beperkte mate aanwijzingen voor het archeologisch potentieel van het terrein. In de omgeving zijn enkel gekende archeologische waarden aanwezig die dateren uit de volle middeleeuwen of die jonger zijn.⁴

Op basis van de vastgestelde bewaring van de natuurlijke aardkundige eenheden op het terrein tijdens het landschappelijk bodemonderzoek bleek het noordelijke perceel potentieel op een goed

⁴ Reyns/Ferket 2018, 30

bewaarde steentijd artefactensite te kennen.⁵ Daarop werd een verkennend archeologisch booronderzoek uitgevoerd. Daarbij werden geen steentijd artefacten aangetroffen.⁶

Het proefsleuvenonderzoek van fase 1 geeft aan dat op het terrein enkel archeologische sporen aanwezig zijn uit de nieuwe tot de nieuwste tijd. Ze zijn te relateren aan landindeling, landbewerking en/of -verbetering of hebben betrekking op recente bouwactiviteiten. Het uitgevoerde archeologische vooronderzoek geeft aan dat binnen de zone behorende tot fase 1 van de geplande werken geen waardevolle archeologische vindplaats aanwezig is. Daarom zijn hier geen bijkomende archeologische maatregelen nodig in het kader van de geplande werken. Centraal op het terrein moet wel nog een tweede deel van het proefsleuvenonderzoek worden uitgevoerd.⁷

2.3 Onderzoeksopdracht

Doel van het proefsleuvenonderzoek is nagaan of er zich archeologische resten bevinden binnen het onderzoeksgebied, om de afweging te kunnen maken wat de verstorende impact is van de geplande bodemingreep.

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Onderzoeksvragen zijn de volgende:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- Waar ligt/lag de hoogste grondwaterspiegel?
- Zijn er nog intacte bodems aanwezig?
- In hoeverre is de oorspronkelijke bodem (sub)recent verstoord?
- Zijn steentijd artefacten aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Wat is het type vindplaats (bewoning, begraving, ...), aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur?
- Wat is de potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving?
- Is er mogelijkheid tot behoud in situ en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?
- Indien behoud in situ van het archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk is in het kader van de geplande bodemingrepen: kan een afbakening gemaakt worden van bepaalde delen van het terrein die voorafgaand aan de werkzaamheden moeten onderzocht worden?

Randvoorwaarden: niet van toepassing.

2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein zal de uitbreiding van een winkel en parking gerealiseerd worden (Figuur 3). De bestaande bebouwing blijft behouden. In het noordoosten van het terrein zullen twee bomen gerooid worden. De uitbreiding van de winkel wordt voorzien langs de noordoostelijke zijde van het bestaande handelspand. De niet overdekte loskade die daar aanwezig is, wordt verplaatst en de niet overdekte leeggoedkooi wordt verwijderd.

Voor de uitbreiding wordt 475 m² grond geroerd. Het handelspand zal na de uitbreiding een oppervlakte van 1650 m² hebben. De nieuwe funderingen van het gebouw kennen een verstoringsdiepte van ca. 1 m. De nieuwe kolommen worden van een betonnen zool voorzien. Onder

⁵ Reyns/Coremans 2020, 19

⁶ Reyns/Coremans 2020, 30

⁷ Reyns/Coremans 2020, 58

de plinten komt een funderingsstrook in gewapend beton. De funderingen van de te verwijderen leeggoedkooi worden ook mee verwijderd. Langs de noordwestelijke zijde van de uitbreiding van het gebouw wordt een nieuwe luifel voorzien. Ten zuidwesten van de winkel wordt een nieuwe heftafel geplaatst. De nieuwe heftafel wordt voorzien van een plaatfundering, met een verstoringsdiepte van ca. 1 m.

Verder wordt op het terrein een uitbreiding en heraanleg van de bestaande parking gepland. De uitbreiding wordt voorzien in het noordwesten en het noordoosten van het terrein. Hier wordt een nieuwe asfaltverharding aangelegd. De parking wordt ten noordwesten en ten zuidwesten van de winkel heraangelegd. De huidige parking telt 51 parkeerplaatsen. De nieuwe parking zal uit 92 parkeerplaatsen bestaan. De verharde grondoppervlakte van de parking zal 2.860 m² bedragen. Langs het zuidwesten van het bestaande gebouw wordt ook een nieuwe betonverharding aangelegd. De verstoringsdiepte bedraagt ca. 1 m.

In het westen van het terrein wordt ter hoogte van de Abtsdreef een nieuwe schuifpoort voorzien. De bestaande in- en uitrit in het westen blijft behouden. Ook de schuifpoort in het noordoosten blijft behouden. Voorts komt er ook een nieuwe draaipoort ter hoogte van de nieuwe parking in het noordwesten. Langs de noordwestelijke zijde van het onderzoeksgebied wordt een toegangsweg voor voetgangers en fietsers aangelegd. Ook in het noordoosten van het terrein wordt een toegang voor voetgangers en fietsers voorzien.

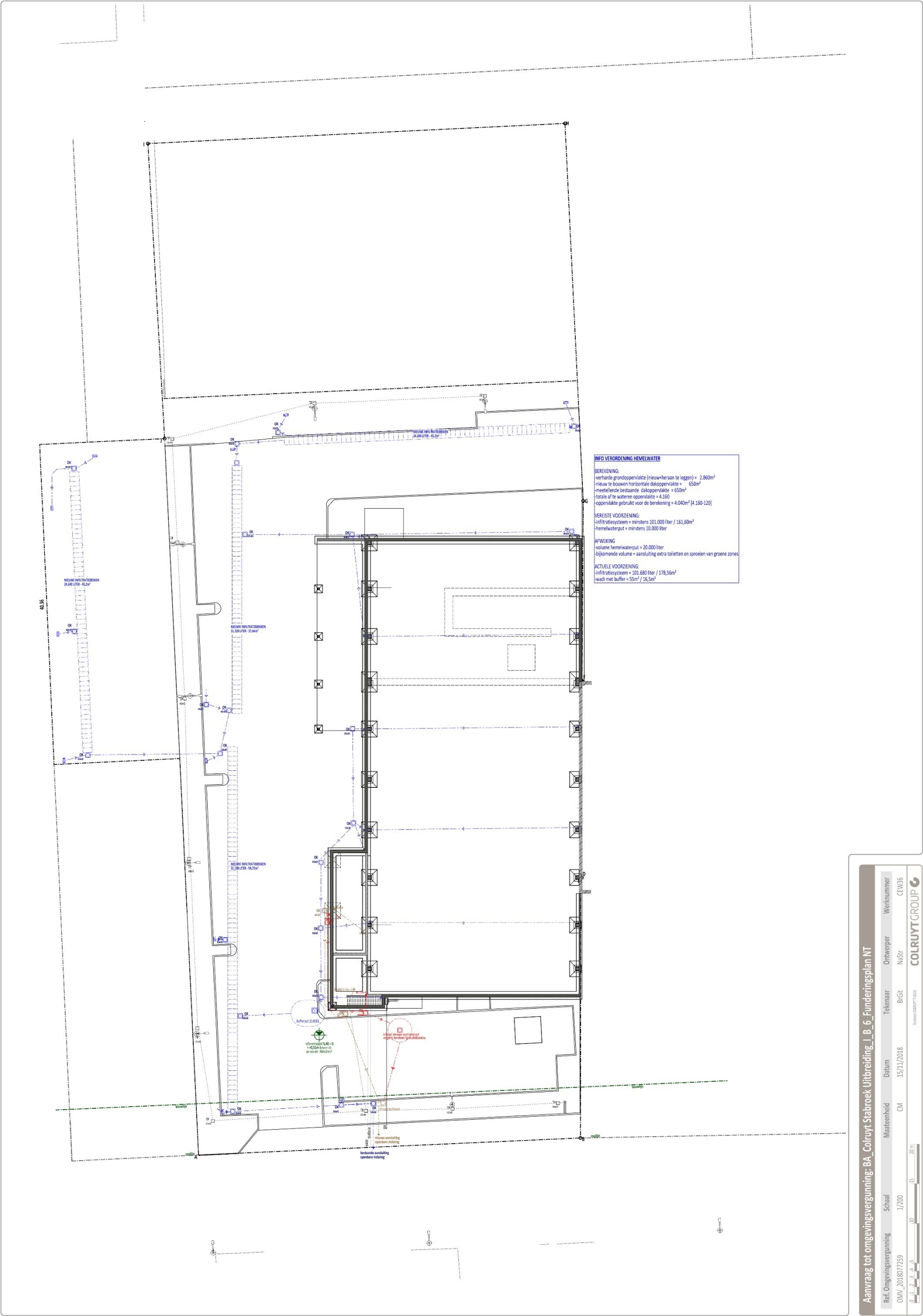
Rond de parking worden een aantal groenzones met struiken behouden en een aantal nieuwe aangelegd. Langs de noordoostelijke rand worden bomen aangeplant. Ter hoogte van de perceelsgrens in het noordwesten en de toekomstige perceelsgrens in het noordoosten wordt een nieuwe haag voorzien. Voor een deel van de perceelsgrens zal er ook een nieuwe paal- en draadafsluiting gerealiseerd worden.

De afvoer van regenwater verloopt via een aantal nieuwe infiltratiebekkens (178,56 m²) in het noordoosten en het noordwesten van het terrein en een bufferput van 20.000 liter ten westen van het bestaande gebouw (Figuur 4). De afvoerbuizen van het hemelwater worden aangesloten op de openbare riolering ter hoogte van de Abtsdreef. In het noordwesten van het terrein wordt ook een wadi met buffer gerealiseerd (55 m²/16,5 m³). Deze kent een verstoringsdiepte van ca. 30 cm. Het fecaal water wordt afgevoerd via een nieuwe septische put aan de zuidwestzijde van het bestaande handelspand. Daarvoor wordt een put van 4 x 4 x 4 m gegraven.⁸

⁸ Reyns/Ferket 2018, 11

Figuur 3: Inplantingsplan nieuwe toestand (Colruyt Group)

Figuur 4: Funderingsplan nieuwe toestand (Colruyt Group)

Aanvraag tot omgevingsvergunning: BA_Colruyt Stabroek Uitbreiding _ B_6 Funderingsplan NT

Ref. Omgevingsvergunning	Schaal	Maatstaf	Datum	Tekenaar	Ontwerper	Werknummer
OWV_2018077559	1/200	CM	15/11/2018	BfGit	NaStr	CEW36

0 1 2 3 4 5 10 15 20 m

20 m

Stabroek COLRUYT GROUP

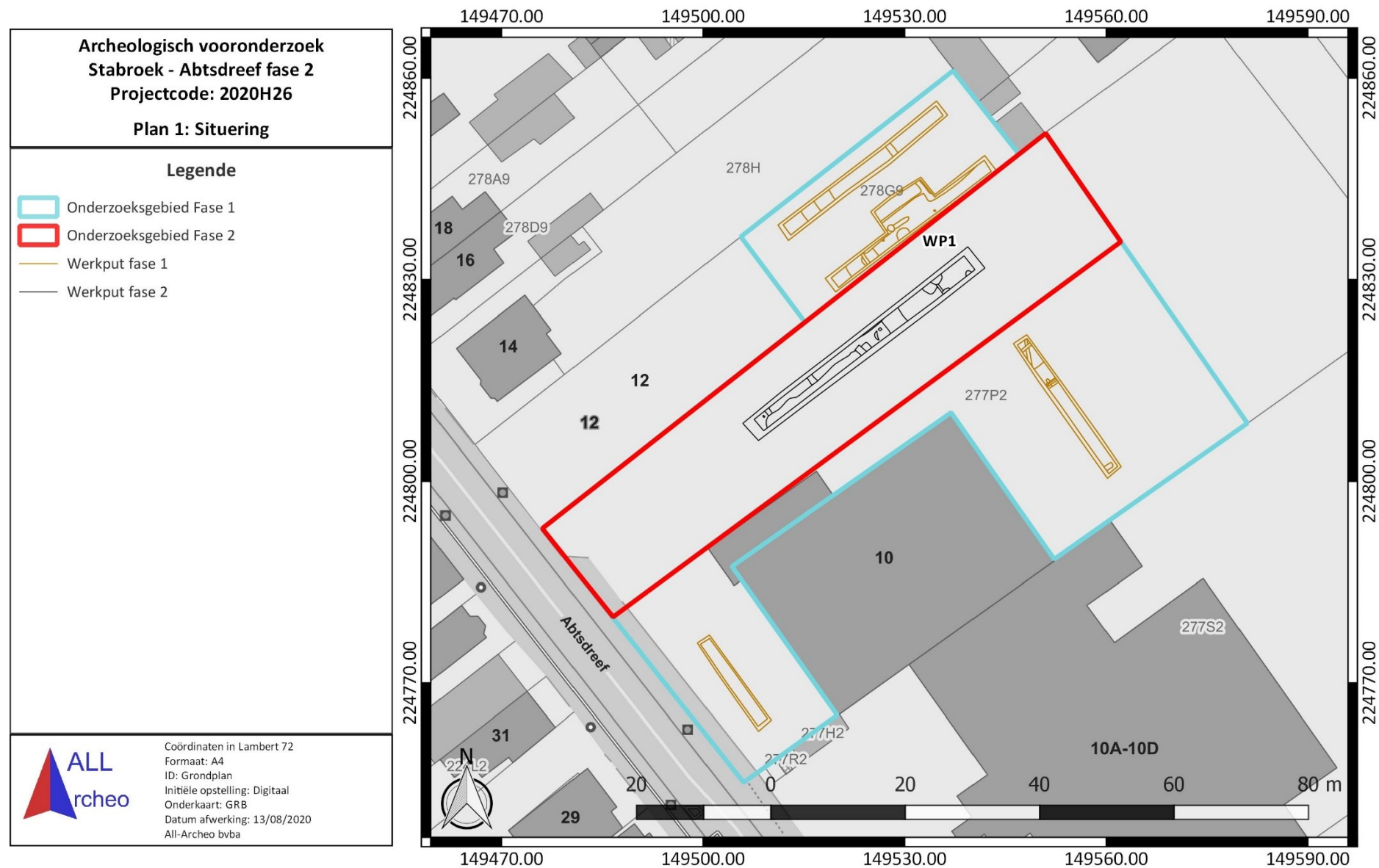
2.3.3 Werkwijze en strategie

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden is een proefsleuvenonderzoek aangewezen. Het is de meest geschikte onderzoeksmethode om het nodige inzicht te bieden in de aard, de omvang, de bewaringstoestand en het potentieel van het aanwezige bodemarchief. Eén sleuf werd in de lengte van het onderzoeksgebied aangelegd. Deze sleuf had een breedte van 2,5 m en werden machinaal aangelegd. In het zuidwesten van het terrein werd de sleuf ingekort omwille van het niet verwijderde asfalt en het aanwezige puin (Figuur 5). Naar het noordoosten toe moest de sleuf eveneens ingekort worden omdat men hier enkele bomen aan het verwijderen was (Figuur 10). Een kijkvenster kon niet aangelegd worden aangezien net ten zuiden van de sleuf het terrein gebruikt werd voor werfverkeer. Er werden slechts één werkput (één proefsleuf) aangelegd. Het archeologisch niveau bevond zich op een diepte tussen 93 en 136 cm onder het maaiveld of op een hoogte tussen 4,44 en 4,01 m TAW. In totaal werden er 14 sporen geregistreerd.

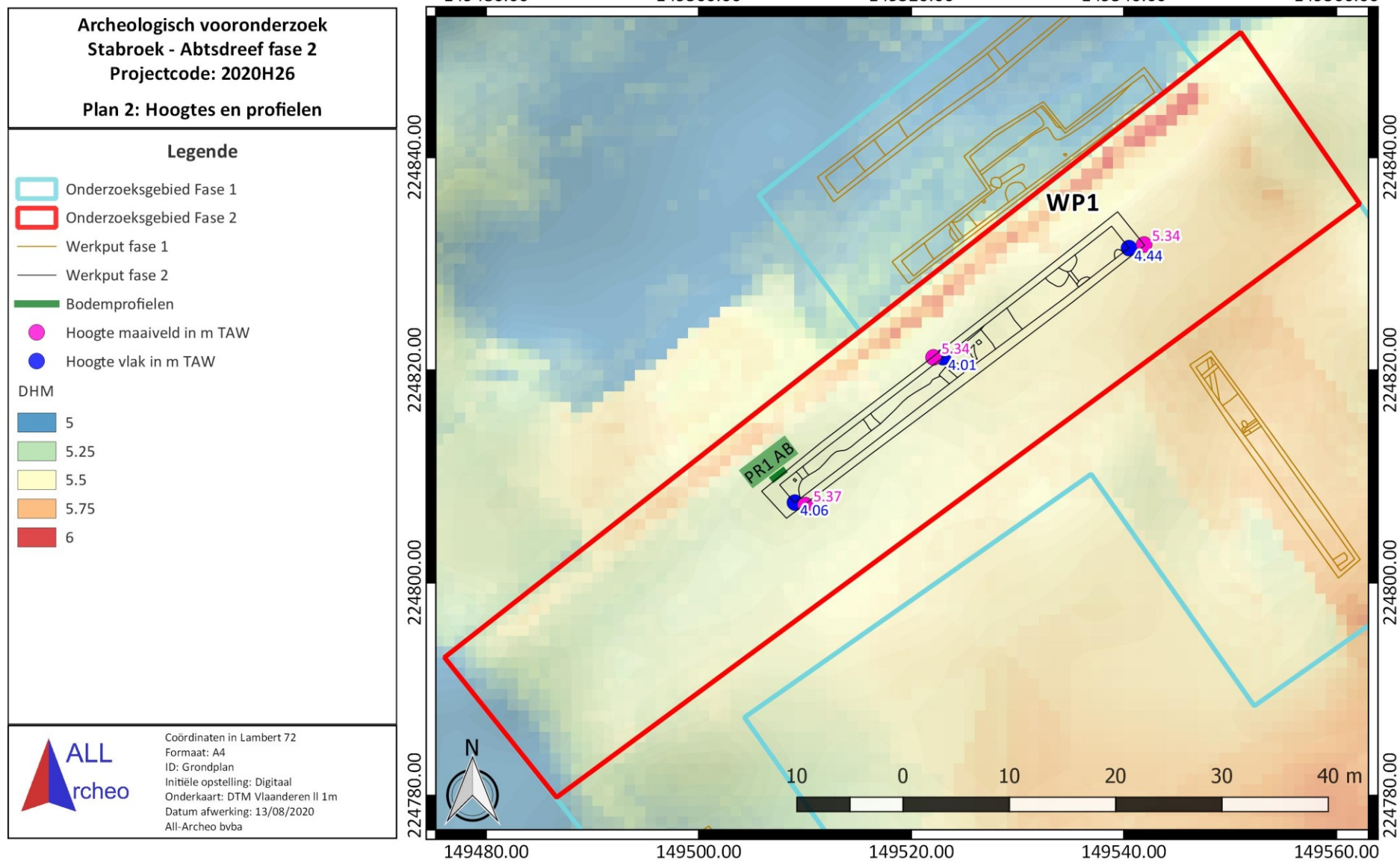
De diepte van het bovenste niveau waarop sporen of vondstenconcentraties aanwezig zijn, werd door de veldwerkleider bepaald op basis van de vraagstelling en de onderzoeksdoelen uit de melding.

Figuur 5: Niet onderzoekbare zones op het terrein met links onderaan het niet uitgebroken asfalt met puin, rechts de zone voor werfverkeer en achteraan de twee bomen die verwijderd werden.

Figuur 6: Situering proefsleuvenonderzoek, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Figuur 7: Hoogtes en profielen, weergegeven op het DTM Vlaanderen II 1m (www.geopunt.be)

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Methoden, technieken en criteria bij het assessment

Er werden geen vondsten aangetroffen. Er zijn geen archeologische vraagstellingen die aan de hand van staalname voor natuurwetenschappelijk materiaal onderzocht dienden te worden. Het conservatie-assessment is niet van toepassing omdat geen vondsten aangetroffen werden. Het assessment van de sporen werd uitgevoerd op basis van de plannen, profieltekeningen, foto's en spoorbeschrijvingen.

Door middel van proefsleuven werd een oppervlakte opengelegd van 96,19 m². Dit is 5,64 % van de te onderzoeken zone (zie 4.3.1). Omwille van obstakels kon de proefsleuf niet verlengd worden. Een kijkvenster kon niet aangelegd worden aangezien net ten zuiden van de sleuf het terrein gebruikt werd voor werfverkeer.

2.4.2 Assessment van de vondsten

Er werden geen vondsten geregistreerd tijdens het onderzoek. Daarom werd geen alle vondstenkaart opgesteld.

2.4.3 Assessment van stalen

Er zijn geen archeologische vraagstellingen die aan de hand van staalname voor natuurwetenschappelijk materiaal onderzocht dienden te worden. Er is dus geen natuurwetenschappelijk onderzoek nodig.

2.4.4 Conservatie assessment

Er werden geen vondsten geregistreerd tijdens het onderzoek. Daarom is een conservatie assessment niet van toepassing.

2.4.5 Assessment van de landschappelijke ligging

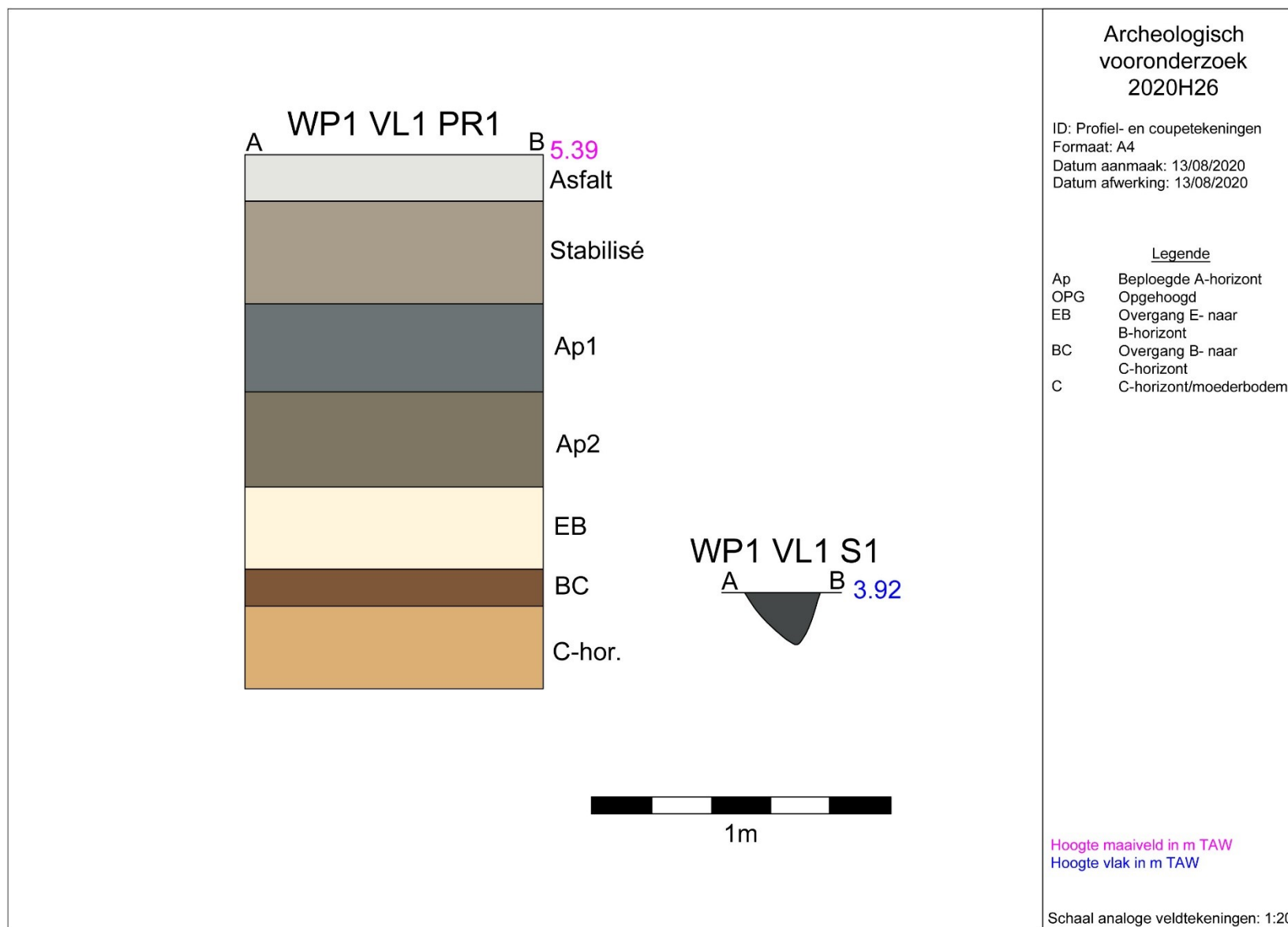
De site kent geen complexe verticale stratigrafie (Figuur 9). Er werden slechts één profiel geregistreerd tijdens het onderzoek. We hebben te maken met een 16 cm dikke asfaltlaag bovenop een 34 cm dik pakket stabilisé. Op een diepte van 50 cm vangt een eerste beploegde A-horizont (Ap) aan met een donkergrijze kleur en blauwe vlekken van 30 cm dik. Een tweede Ap volgt met een donkergrijze kleur en een dikte van circa 30 cm. Op een diepte van 1,1 m vangt een overgangslaag tussen een E- en een B-horizont aan (EB). Deze laag heeft een lichtgrijze tot witte kleur met bruine vlekken in en is 30 cm dik. De laag kwam slechts plaatselijk voor binnen de proefsleuf. Hieronder volgt een 12 cm dikke BC-horizont. De BC-horizont wordt gekenmerkt door een gelaagde structuur die het gevolg is van inspoeling.⁹ Tot slot volgt een lichtbeige C-horizont die eveneens een gelaagdheid vertoont. Tijdens fase 1 van het proefsleuvenonderzoek werd een gelijkaardige bodemopbouw vastgesteld. De BC-horizont duidt op de aanwezigheid van een depressie die in het Laat-Glaciaal gevormd werd.¹⁰

⁹ Reyns/Coremans 2020, 39

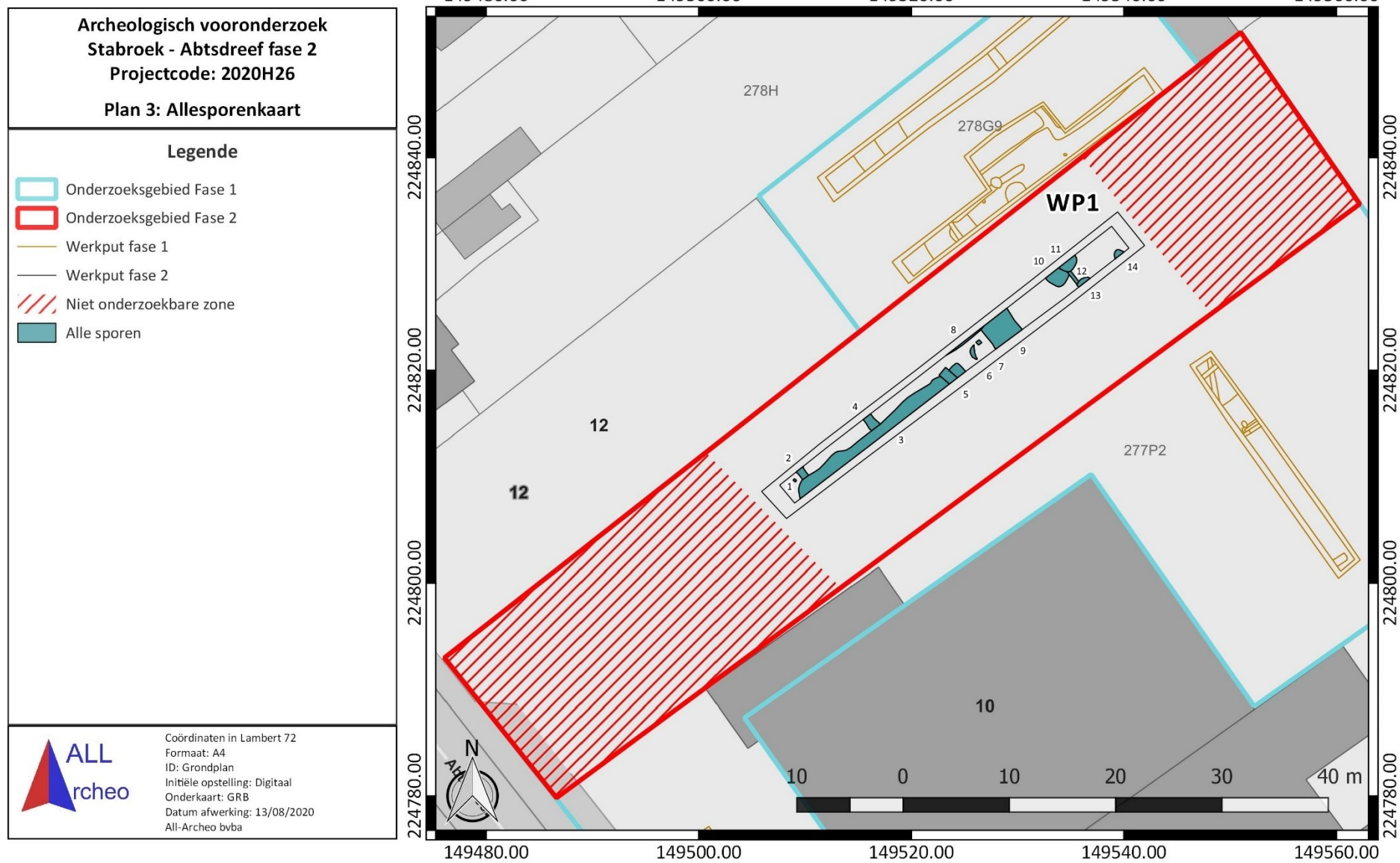
¹⁰ Reyns/Coremans 2020, 41-42

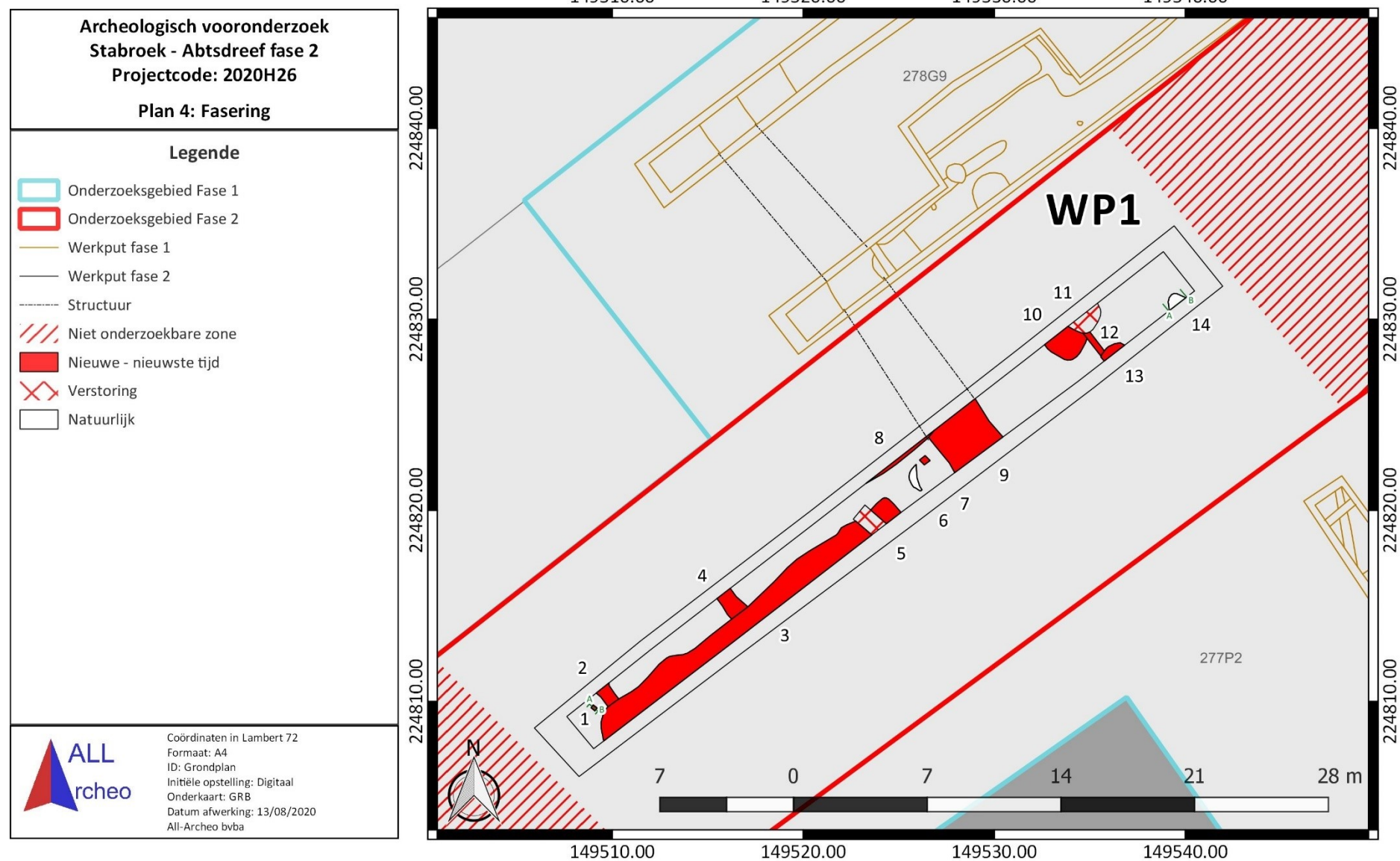
Figuur 8: Werkput 1, profiel 1 AB

Figuur 9: Profiel- en coupetekeningen

Figuur 10: Allesporenkaart, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Figuur 11: Fasering, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.4.6 Assessment van sporen

De site kent geen complexe verticale stratigrafie. De aangetroffen sporen worden per functionele categorie besproken. In totaal werden 14 sporen geregistreerd, waaronder twee paalsporen, twee kuilen, zes greppels, twee natuurlijke sporen en twee verstoringen. De sporen bevonden zich op een diepte van ca. 93 en 136 cm onder het maaiveld.

2.4.6.1 Paalsporen

Twee paalsporen werden geregistreerd tijdens het onderzoek. Spoor 1 is een donkergrijs rechthoekig spoor van circa 25 bij 19 cm (Figuur 12). Uit een coupe bleek het spoor een bewaarde diepte te hebben van 18 cm (Figuur 9, Figuur 13) onder het aangelegde vlak. Het spoor heeft een scherpe aflijning en de weinig uitgelopen vulling wijst op een datering in de nieuwe tot de nieuwste tijd.

Figuur 12: WP1 S1 paalspoor

Figuur 13: WP1 S1 paalspoor in profiel

Spoor 7 is een rechthoekig spoor met een donkergrijze vulling en gele vlekken. Het spoor had een vrij losse vulling en een scherpe aflijning wat wijst op een datering in de nieuwe tot de nieuwste tijd.

Figuur 14: WP1 S7 paalspoor

2.4.6.2 Kuilen

In totaal werden er twee kuilen geregistreerd, namelijk sporen S10 en S13. S10 is een rechthoekige kuil van 1,75 bij 1,5 m (Figuur 15). De kuil heeft een donkergrijze tot bruine kleur en bevatte brokken baksteen en cementmortel. Op basis van de inclusies kan de kuil gedateerd worden in de nieuwste tijd. Kuil S13 had een ovale vorm en een donkere grijsbruine kleur (Figuur 16). De kuil kan aan de hand van de spoorrelaties (oversnijdt S12 wat op zijn beurt S10 oversnijdt) eveneens gedateerd worden in de nieuwe tot de nieuwste tijd.

Figuur 15: WP1 S10 t.e.m. S13

Figuur 16: WP1 S12 greppel en S13 kuil

2.4.6.3 Greppels

Er werden zes greppelfragmenten geregistreerd met spoornummers S2, S3, S4, S8, S9 en S12. Greppels S2, S4 en S12 hebben een noordoost-zuidwest oriëntatie en hebben een donkere grijsbruine kleur met soms witte vlekken (Figuur 16). Sporen S2 en S4 worden doorsneden door greppel S3 (Figuur 17). De greppels zijn vergelijkbaar met sporen S6 en S9A uit fase 1 van het onderzoek, die eenzelfde kleur en oriëntatie hebben.¹¹ De precieze functie van deze greppels is niet meteen duidelijk. Mogelijk gaat het om een drainagesysteem.

Spoor 9 is een greppel van circa 3 meter breed met eveneens een noordwest-zuidoost oriëntatie. De greppel heeft een donker grijsbruine kleur en ligt in het verlengde van sporen S8 en S15 van het onderzoek in fase 1 (Figuur 11). Hier werd de greppel beschreven, aan de hand van de scherpe aflijning en de homogene vulling, als een mogelijke perceelsgreppel uit de nieuwe tot de nieuwste tijd.¹² Hoewel de vulling van S9 een meer gevlekte vulling heeft ondersteunen de bevindingen van dit onderzoek deze conclusie. Greppel spoor 3 heeft een gelijkaardige vulling, deze greppel heeft echter een zuidwest-noordoost oriëntatie (Figuur 19). Vermoedelijk gaat het hier ook om een perceelsgreppel. Deze greppel kan eveneens een datering krijgen in de nieuwe tot de nieuwste tijd. Greppel S8 oversnijdt spoor 3 en kan dus eveneens gedateerd worden in de nieuwe tot de nieuwste tijd.

¹¹ Reyns/Coremans 2020, 48

¹² Reyns/Coremans 2020, 49

Figuur 17: WP1 S2 greppel

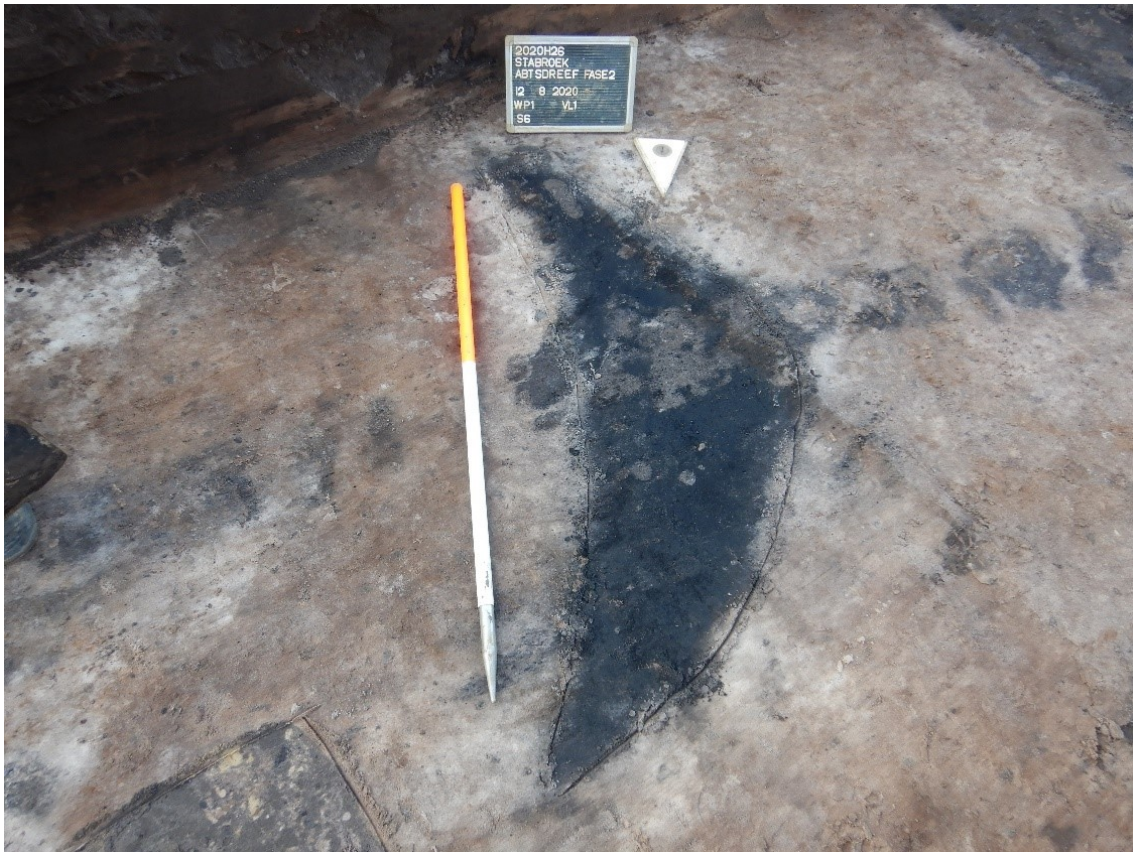
Figuur 18: WP1 S9 greppel

Figuur 19: WP1 S3 greppel

2.4.6.4 *Natuurlijke sporen*

Er werden twee sporen geregistreerd die als natuurlijk worden beschouwd. Het gaat om S6 en S14. Spoor 6 bestaat uit een zogenaamd 'banaanvormig' spoor wat duidt op een restant van een boomval. Het spoor heeft een donkergrijze vulling en wordt omringd door een witte rand (Figuur 20). Spoor 14 bestaat uit een onregelmatig ovaal spoor met een donkere grijsbruine vulling (Figuur 21). Na het couperen van het spoor werd duidelijk dat het spoor een zeer onregelmatige aflijning vertoonde. Dit is vermoedelijk het resultaat van bioturbatie (Figuur 22).

Figuur 20: WP1 S6 boomval

Figuur 21: WP1 S14 natuurlijk spoor

Figuur 22: WP1 S14 natuurlijk spoor in coupe

2.4.6.5 Verstoringen

Sporen 5 en 11 worden geïnterpreteerd als verstoringen. Spoor 5 bestaat uit een reeks rechthoekige kuiltjes en bevat brokken baksteen en grind. De kuil is het resultaat van de graafwerken in functie van de buis die zich net boven het spoor bevindt (Figuur 23). Spoor 11 is een onregelmatige kuil met een roodbeige kleur die gevuld was met grind en baksteenfragmenten. De kuil sneed door de bovenliggende bodemhorizonten en wordt daarom geïnterpreteerd als een recente verstoring (Figuur 15).

Figuur 23: WP1 S5 verstoring

2.4.7 Assessment van het onderzochte gebied

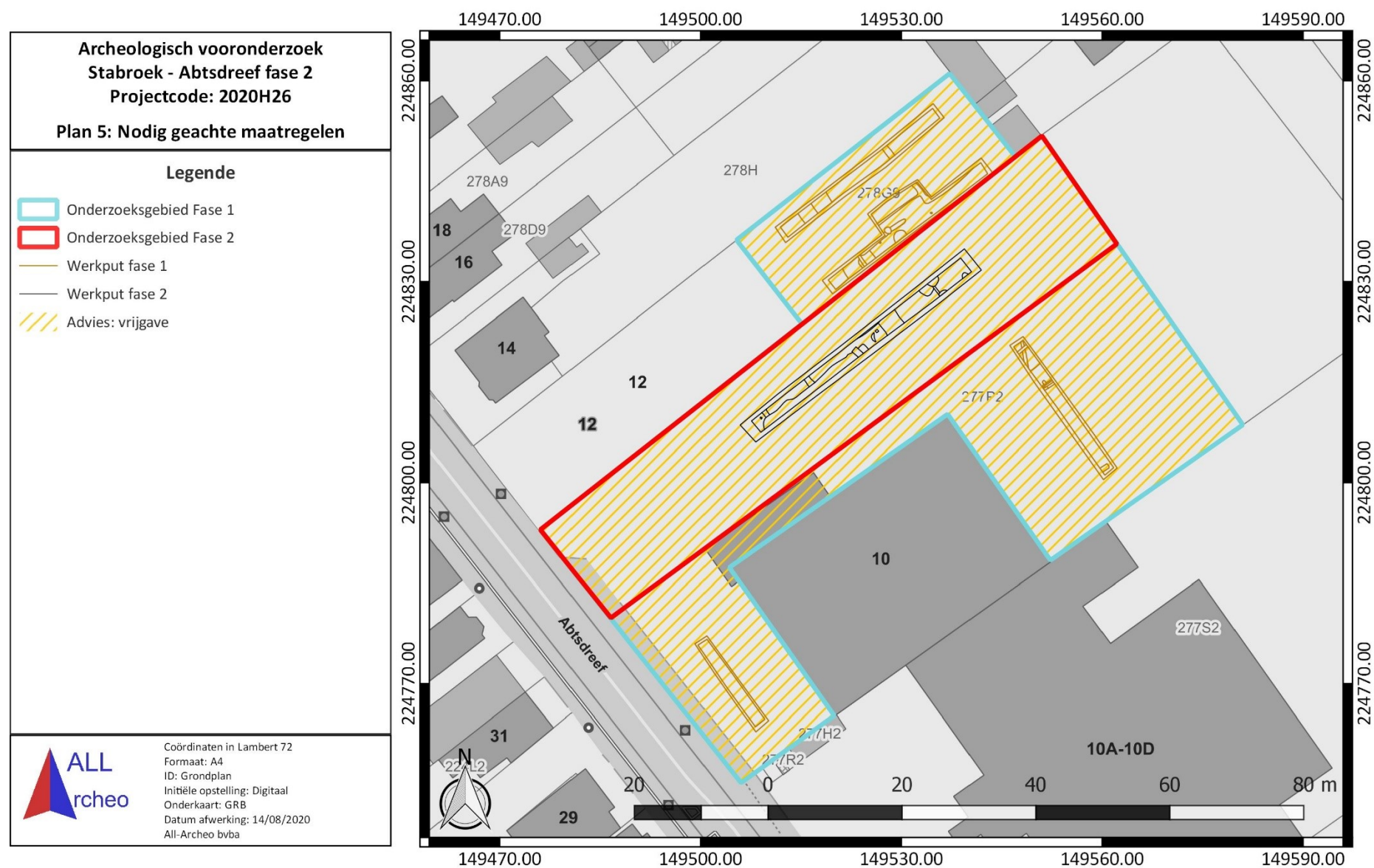
Na uitvoering van de voorgaande stappen kunnen de onderzoeksvragen beantwoord worden.

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
 - o Op een diepte van 1,40 m vangt de BC-horizont aan. Door de diepe beploeging op sommige plaatsen waren de sporen vaak echter pas leesbaar op de C-horizont die aanving op een diepte van 1,50 m.
- Waar ligt/lag de hoogste grondwaterspiegel?
 - o Het grondwater werd niet aangesneden tijdens het vooronderzoek. Daarom kan geen uitspraak gedaan worden over de diepte ervan.
- Zijn er nog intacte bodems aanwezig?
 - o Er zijn geen intacte bodems bewaard gebleven. De resten van een podzolbodem zijn op de meeste plaatsen – op de BC-horizont na – opgenomen in de ploeglaag.
- In hoeverre is de oorspronkelijke bodem (sub)recent verstoord?
 - o De oorspronkelijke bodem werd verstoord vanaf de nieuwe tijd door landbouwactiviteiten en sporen van landindeling. Door de grote hoeveelheid sporen uit de nieuwe tot de nieuwste tijd is de kans op oudere sporen klein.
- Zijn steentijd artefacten aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
 - o Steentijd artefacten werden niet aangetroffen tijdens dit vooronderzoek.

- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
 - o Ja, er zijn archeologische sporen aanwezig. Het gaat om paalsporen, kuilen, greppels, natuurlijke sporen en verstoringen.
 - o De sporen bevonden zich verspreid over het hele terrein.
 - o Alle sporen konden toegeschreven worden aan de nieuwe tijd of de nieuwste tijd. Oudere sporen werden niet aangetroffen tijdens het vooronderzoek.
- Wat is het type vindplaats (bewoning, begraving, ...), aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
 - o Er werd geen waardevolle archeologische vindplaats vastgesteld. Er zijn geen sporen gevonden die te beschouwen zijn als resten van bewoning of van begraving. De aangetroffen sporen zijn in verband te brengen met landbouwactiviteiten en landindeling.
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen?
 - o De sporen tekenen zich duidelijk af in het vlak. De bewaringstoestand van de sporen is matig tot goed te noemen.
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur?
 - o Er werden geen vondsten aangetroffen, waardoor geen uitspraken kunnen gedaan worden met betrekking tot de materiële cultuur.
- Wat is de potentiële kennisvermeerdering van een eventuele opgraving?
 - o De potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving is gering. De aanwezige sporen dateren in de nieuwe tot de nieuwste tijd en zijn te interpreteren als sporen van landbouwactiviteiten en van landindeling. De aanwezige sporen werden voldoende onderzocht tijdens het proefsleuvenonderzoek. Er is geen sprake van een waardevolle archeologische vindplaats.
- Is er mogelijkheid tot behoud in situ en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?
 - o Gezien de geplande bodemingreep is geen behoud in situ mogelijk. Er zijn echter geen maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen, omwille van het ontbreken van een waardevolle archeologische vindplaats.
- Indien behoud in situ van het archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk is in het kader van de geplande bodemingrepen: kan een afbakening gemaakt worden van bepaalde delen van het terrein die voorafgaand aan de werkzaamheden moeten onderzocht worden?
 - o Het onderzochte gebied leverde sporen op, maar er is geen aanleiding om te spreken van een waardevolle archeologische vindplaats. De vastgestelde sporen omvatten voornamelijk paalsporen, kuilen en greppels. De sporen kunnen gedateerd worden in de nieuwe en de nieuwste tijd. De aangetroffen sporen werden voldoende gedocumenteerd tijdens het uitgevoerde vooronderzoek, zodat behoud *in situ* of vervolgonderzoek niet nodig geacht worden. Bijkomend archeologisch onderzoek houdt onvoldoende potentieel op kennisvermeerdering in om de kosten te rechtvaardigen. Daarom worden geen bijkomende maatregelen nodig geacht.

2.4.8 Interpretatie, beschrijving van de potentiële kennis, waardering en afweging noodzaak verder onderzoek

Het proefsleuvenonderzoek heeft de informatie uit het bureauonderzoek, het landschappelijk bodemonderzoek, het verkennend archeologisch booronderzoek en de eerste fase van het proefsleuvenonderzoek kunnen aanvullen. Het is nu duidelijk dat in de te onderzoeken zone enkel archeologische sporen aanwezig zijn uit de nieuwe tot de nieuwste tijd. Ze zijn te interpreteren als resten van landbouwactiviteiten en van landindeling. Hoewel het te onderzoeken percentage van het onderzoeksgebied niet behaald werd, kan er op basis van de gecombineerde resultaten van fase 1 en fase 2 besloten worden dat er zich geen waardevolle archeologische vindplaats op het terrein bevindt. De aangetroffen sporen werden voldoende gedocumenteerd tijdens het uitgevoerde vooronderzoek, zodat behoud in situ of vervolgonderzoek niet nodig geacht worden. Bijkomend archeologisch onderzoek houdt onvoldoende potentieel op kennisvermeerdering in om de kosten van bijkomend archeologisch onderzoek te rechtvaardigen. Daarom worden geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht.

Figuur 24: Overzicht van de nodig geachte maatregelen, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

3 Samenvatting

Binnen de te onderzoeken zone werden archeologische sporen verwacht uit de steentijd tot de nieuwste tijd. Naar aanleiding van het archeologische potentieel dat bleek uit het bureauonderzoek, werden een landschappelijk bodemonderzoek, een verkennend archeologisch booronderzoek en een eerste fase van een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Het voorgaand onderzoek toonde aan dat er zich geen waardevolle archeologische vindplaats op het omringende terrein bevond.

Het proefsleuvenonderzoek van fase 2 ondersteunt deze conclusie. Er werden namelijk enkel sporen aangetroffen uit de nieuwe tot de nieuwste tijd. Het gaat voornamelijk om sporen van landbouwactiviteit en van landindeling. Hoewel het te onderzoeken percentage van het onderzoeksgebied niet behaald werd tijdens deze fase van het vooronderzoek, kan er toch besloten worden dat er zich geen waardevolle archeologische site op het terrein bevindt, rekening houdende met de gecombineerde resultaten van fase 1 en fase 2 van het onderzoek. We komen tot het besluit dat er geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig zijn in het kader van de geplande werken.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Reyns, N./R. Ferket, 2018: *Archeologienota Stabroek - Abtsdreef*, Temse (Rapporten All-Archeo bvba 706).

Reyns, N./L. Coremans, 2020: *Nota Stabroek - Abtsdreef*, Bornem (Rapporten All-Archeo bvba 883).

4.2 Websites

Centrale Archeologische Inventaris (2020)
<https://cai.onroenderfgoed.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2020)
<http://dov.vlaanderen.be>

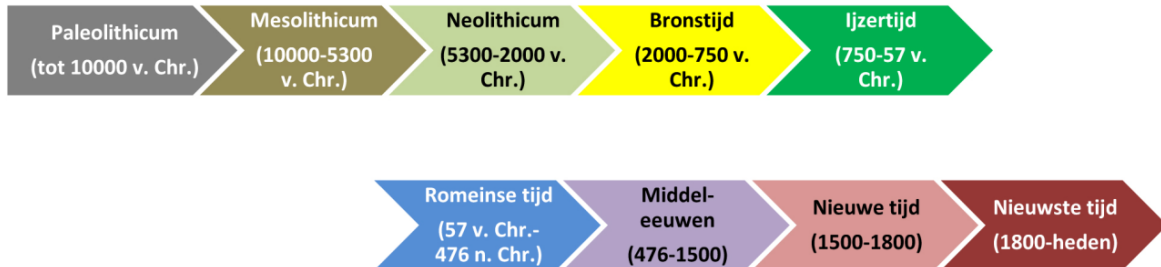
Geoportaal Onroerend Erfgoed (2020)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2020)
<http://www.geopunt.be/>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2020)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

5.2 Plannenlijst

Plannenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2020H26

Plan-nummer	Type	Onderwerp/type	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
P1	Overzichtskaart	Kadasterplan	1:1	Digitaal	13/08/2020
P2	Overzichtskaart	Topografische kaart	1:1	Digitaal	13/08/2020
P3	Bouwplan	Inplanting nieuwe toestand	1:1	Digitaal	15/11/2018
P4	Bouwplan	Funderingsplan	1:1	Digitaal	15/11/2018
P5	Overzichtskaart	Situering	1:1	Digitaal	13/08/2020
P6	Overzichtskaart	Hoogtes en profielen	1:1	Digitaal	13/08/2020
P7	Overzichtskaart	Allesporenkaart	1:1	Digitaal	13/08/2020
P8	Overzichtskaart	Fasering	1:1	Digitaal	13/08/2020
P9	Overzichtskaart	Nodig geachte maatregelen	1:1	Digitaal	14/08/2020

5.3 Fotolijst

Fotolijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2020H26

ID	Type	Werk-put	Sector/vak	Vlak	Spoor/ profiel/ vondst	Begin/einde	Vervaardiging	Datum
F1	Overzichtsfoto	/	/	/	/	/	Digitaal	12/08/2020
F2	Profielfoto	1	/	1	PR1	AB	Digitaal	12/08/2020
F3	Spoorfoto	1	/	1	S1	/	Digitaal	12/08/2020
F4	Coupefoto	1	/	1	S1	AB	Digitaal	12/08/2020
F5	Spoorfoto	1	/	1	S7	/	Digitaal	12/08/2020
F6	Spoorfoto	1	/	1	S10, S11, S12, S13	/	Digitaal	12/08/2020
F7	Spoorfoto	1	/	1	S12, S13	/	Digitaal	12/08/2020
F8	Spoorfoto	1	/	1	S2	/	Digitaal	12/08/2020
F9	Spoorfoto	1	/	1	S9	/	Digitaal	12/08/2020
F10	Spoorfoto	1	/	1	S3	/	Digitaal	12/08/2020
F11	Spoorfoto	1	/	1	S6	/	Digitaal	12/08/2020
F12	Spoorfoto	1	/	1	S14	/	Digitaal	12/08/2020
F13	Coupefoto	1	/	1	S14	AB	Digitaal	12/08/2020
F14	Spoorfoto	1	/	1	S5	/	Digitaal	12/08/2020

5.4 Tekeningenlijst

Tekeningenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2020H26

ID	Type	Onderwerp	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
T1	Profieltekening	WP1 PR1 AB, WP1 VL1 S1 AB	1:1	Digitaal	12/08/2020

5.5 Dagrapporten

5.5.1 Dagrapporten proefsleuvenonderzoek: projectcode 2020H26

Het proefsleuvenonderzoek duurde slechts één dag. Er werd geen dagrapport bijgehouden omdat de gegevens die normaliter in een dagrapport opgenomen zouden worden, afleesbaar zijn in het verslag van resultaten.

5.6 Sporenlijst

Gebruikte afkortingen:

D: Donker

L: Licht

GR: Grijs

BR: Bruin

ZW: Zwart

WI: Wit

RO: Rood

BEI: Beige

BST: Baksteen

CMO: Cementmortel

NT: Nieuwe tijd

NST: Nieuwste tijd

Sporenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2020H26

Spoor-nr.	Werk-put	Sector	Vak/ kwadr/ coupe/ profiel	Vlak	Tek./ plan/Foto	Vorm	Aard	Kleur	Textuur	Inclusies	Biotur- batie	Aflijning	Interpretatie	Date- ring	Spoorassociatie/spoorrelatie: Jonger dan/Ouder dan/Zelfde als			Coupe in cm		Vondstnrs./ staalnrs.	Datum
1	1	/	/	1	P6-P9, F3-F4, T1	Rechthoek	Heterogeen, gevlekt	DGR ZW	Zand vrij vast	/	Weinig	Duidelijk	Paalspoor	NT-NST	/	/	/	Ja	18	/	12/08/2020
2	1	/	/	1	P6-P9, F8	Langwerpig	Heterogeen, gevlekt	DGR ZW (WI)	Zand vrij vast	/	Weinig	Duidelijk	Greppel	NT	/	S3	/	/	/	/	12/08/2020
3	1	/	/	1	P6-P9, F10	Langwerpig	Heterogeen, gevlekt	DGR ZW (WI)	Zand vrij vast	BST, kalkmortel	Weinig	Duidelijk	Greppel	NT-NST	S2, S4, S5	/	/	/	/	/	12/08/2020
4	1	/	/	1	P6-P9	Langwerpig	Heterogeen, gevlekt	DGR ZW (WI)	Zand vrij vast	/	Weinig	Duidelijk	Greppel	NT	/	S3	/	/	/	/	12/08/2020
5	1	/	/	1	P6-P9, F14	Rechthoek	Heterogeen, gevlekt	DGR BR (ZW)	Zand vrij vast	BST, grind	Weinig	Duidelijk	Verstoring	NST	S3	/	/	/	/	/	12/08/2020
6	1	/	/	1	P6-P9, F6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	ZW (DGR)	Zand vrij vast	/	Weinig	Duidelijk	Natuurlijk, boomval	/	/	/	/	/	/	/	12/08/2020
7	1	/	/	1	P6-P9, F5	Vierkant	Heterogeen, gevlekt	GR BR	Zand vrij vast	/	Weinig	Duidelijk	Paalspoor	NST	/	/	/	/	/	/	12/08/2020
8	1	/	/	1	P6-P9	Langwerpig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	Zand vrij vast	/	Weinig	Duidelijk	Greppel	NT-NST	S9	/	/	/	/	/	12/08/2020
9	1	/	/	1	P6-P9, F9	Langwerpig	Heterogeen, gevlekt	DGR BR (WI)	Zand vrij vast	/	Weinig	Duidelijk	Greppel	NT-NST	/	S8	/	/	/	/	12/08/2020
10	1	/	/	1	P6-P9, F6	Rechthoek	Heterogeen, gevlekt	DGR BR	Zand vrij vast	BST, CMO	Weinig	Duidelijk	Kuil	NT-NST	S11, S12	/	/	/	/	/	12/08/2020
11	1	/	/	1	P6-P9, F6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	RO BEI	Zand vrij vast	BST, grind	Weinig	Duidelijk	Verstoring	NST	S12	S10	/	/	/	/	12/08/2020
12	1	/	/	1	P6-P9, F6-F7	Langwerpig	Heterogeen, gevlekt	GR (WI)	Zand vrij vast	/	Weinig	Duidelijk	Greppel	NT	S13	S10	/	/	/	/	12/08/2020
13	1	/	/	1	P6-P9, F6-F7	Ovaal	Heterogeen, gevlekt	DGR BR	Zand vrij vast	/	Weinig	Duidelijk	Kuil	NT-NST	/	S12	/	/	/	/	12/08/2020
14	1	/	/	1	P6-P9, F12-F13	Ovaal	Heterogeen, gevlekt	DGR BR	Zand vrij vast	/	Weinig	Duidelijk	Natuurlijk	/	/	/	/	Ja	/	/	12/08/2020